

" سخنرانی آقای بولات نورقلی اف دبیر کل سازمان همکاری شانگهای "

آقای بولات نورقلی اف دبیر کل سازمان شانگهای که بنا به دعوت وزیر محترم امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به کشورمان سفر کرده بود، در تاریخ ۸۷/۹/۱۳ در دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی سخنرانی نمود. متن سخنرانی ایشان به شرح زیر است:

تصور می کنم شما به عنوان کارشناسان سیاست خارجی تحقیقات زیادی در زمینه نقشی که سازمان های منطقه ای به ویژه سازمان همکاری شانگهای انجام داده اید. لذا قصد ندارم اطلاعاتی در مورد سازمان و یا منشور آن را بار دیگر برای شما بازگو کنم، فقط تاکید می کنم سازمان همکاری شانگهای با قدمتی ۷ ساله همواره بر هدف اولیه خود یعنی ارتقاء سطح امنیت، ثبات و صلح در محدوده مسئولیت های تعریف شده ۶ کشور موسس آن را تاکید نموده است. این سازمان به عنوان وسیله ای برای نزدیکی کشورهای عضو تلاش می کند تا آنها قادر باشند درستی از وضعیت منطقه داشته باشند و در زمانی که مشکلی در خاک این کشورها رخ دهد نگرش و تصمیم مشترکی اتخاذ نمایند؛ فرآیند اصلی تصمیم گیری در این سازمان از طریق جلسات سالیانه سران انجام می شود، با توجه به برگزاری زمان اولین جلسه سران در تاریخ ۱۵ ژوئن سال ۲۰۰۱ هدف سازمان این بوده است که جلسات سران همواره در همین تاریخ برگزار گردد. البته زمان اجلاس اخیر بعلت بازی های المپیک در زمان مقرر انجام نگردید. ولی جلسه آتی سران در سن پترزبورگ روسیه در همان تاریخ مقرر سازمان برگزار می شود. از طرف دیگر در هر ۷ اجلاس گذشته، روسای جمهور کشورهای عضو شرکت داشتند که می توان گفت این امر نشانه اهمیت و جایگاه سازمان میان اعضا است که در میان سایر سازمان های منطقه ای کمتر مشاهده می شود. تصمیماتی که در اجلاس سران گرفته می شود توسط دبیرخانه سازمان پیگیری می شود، در واقع از وظایف دبیرخانه انجام هماهنگی میان کارگزاری های پایتخت های کشورهای عضو می باشد. مهمترین هدف از بنیان گذاری سازمان شانگهای موضوعات امنیتی از جمله مبارزه با تهدیدهای ناشی از افراط گرایی، تروریسم، جدایی طلبی و قاچاق مواد مخدر و بررسی راهکارهای مقابله با بلایای طبیعی است که همواره در دستور کار سازمان شانگهای قرار دارد و در حال حاضر به صورت پویایی از سوی اعضا در حال پیگیری است.

این سازمان همچنین به دنبال تعریف ترتیبات امنیتی مطمئنی برای مقابله با گسترش قاچاق مواد مخدر است. سازمان شانگهای در مورد مشکلات افغانستان کار گروه ویژه‌ای تشکیل داده است، تا نمایندگان ۶ کشور به همراه نماینده افغانستان دیدارهایی انجام دهند و در خصوص مسائل و مشکلات این منطقه، چاره‌اندیشی کنند. همچنین سازمان شانگهای کنفرانس بین‌المللی را در خصوص مسائل افغانستان در بهار ۲۰۰۹ پیش‌بینی کرده‌است البته فکر نمی‌کنیم که کلید تمام مشکلات افغانستان در دست این سازمان باشد. افغانستان در حال حاضر امنیت ندارد و از زمانی که نیروهای خارجی وارد افغانستان شده‌اند، امنیت در این کشور بدتر شده است. کمک‌هایی که سازمان‌های بین‌المللی به افغانستان ارسال می‌کنند به توسعه، امنیت و کاهش تولید و قاچاق مواد مخدر در این کشور کمکی نمی‌کند. هم اکنون به جز شهر کابل، دیگر شهرهای افغانستان از امنیت برخوردار نیست. البته ما به دنبال حذف اتحادیه اروپا و ناتو از افغانستان نیستیم و سعی می‌کنیم از تمامی سازمان‌ها و کشورهای درگیر با مسائل افغانستان از جمله کشورهایی که مرز مشترک دارند دعوت بعمل آوریم.

استراتژی آینده این سازمان بر همکاری با گروه ۴+۶ استوار است و این همکاری در سرفصل روابط سازمان قرار دارد. همچنین گفتگو با سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی را از اولویت‌های این سازمان برشمرد و افزود ما فکر می‌کنیم که باید فعالیت‌های آینده سازمان با وضعیت‌های منطقه‌ای تطبیق داده شود. ما در سازمان شانگهای به همکاری‌های اقتصادی و تجاری اهمیت زیادی می‌دهیم، مبارزه با تهدیدهای امنیتی در کنار توسعه همکاری‌های همه‌جانبه اقتصادی و تجاری، در دستور کار سازمان شانگهای قرار دارد. هم اکنون ۱۲۳ پروژه در دستور کار اجلاس سران سازمان شانگهای قرار دارد، که تاکنون ۸۵ پروژه باقیمانده که وزرای سازمان شانگهای باید در مورد اینکه کدام یک از این پروژه‌ها عملی هستند، تصمیم بگیرند و طرح‌های اقتصادی که موفقیت‌بخش نیستند باید مورد بازنگری جدی قرار بگیرد. بحران اقتصادی کنونی جهان، اقتصاد اعضای سازمان شانگهای را متاثر کرده است و سازمان شانگهای باید برنامه‌ها و طرح‌های ملی را برای جلوگیری از این تاثیرات ارائه دهد.

ما باید موضوع بحران مالی جهانی، بحران غذایی و انرژی را در دستور کار قرار دهیم و بر این عقیده هستیم که هیچ بحرانی را نمی‌توان با زور حل کرد. راه حل نهایی این است که تمام نقش‌آفرینان برای حل این مشکلات مشارکت داشته باشند و برای نظرات دیگران

احترام قائل شویم اینکه یک نفر ایدئولوژی خود را تحمیل کند، اصلاً پسندیده نیست و این نگرش در آینده جهانی جایگاهی ندارد. در خصوص جمهوری اسلامی ایران و سازمان همکاری شانگهای، از آنجایی که ایران عضو ناظر این سازمان است، ما تجربه مثبتی با ایران داشته‌ایم و نیاز داریم از تجربیات ایران برای تقویت سازمان شانگهای استفاده کنیم. البته سازمان همکاری شانگهای در زمان تاسیس تصمیمی برای گسترش اعضا نداشت و اصول کنونی ما بر گسترش نیست و تا به حال چنین تصمیمی نداشته‌ایم. البته سازمان شانگهای مشغول مطالعه و بررسی ملاک‌های عضویت و گسترش است. گسترش این سازمان مسئله‌ای پیچیده، مهم و زمان‌بر است و از آنجایی که نحوه تصمیم‌گیری در این سازمان بر اساس اجماع همه کشورهای عضو صورت می‌گیرد، تا زمانی که به ملاکی جامع که مورد قبول همه اعضا باشد، برسیم؛ نمی‌توانیم در مورد گسترش سازمان تصمیمی بگیریم. البته سازمان شانگهای با ۴ کشور ایران، پاکستان، هند و مغولستان که هم‌اکنون اعضای ناظر سازمان هستند، بر اساس اولویت‌هایی که تعریف می‌کنند و ظرفیت‌هایی که در عرصه‌های مختلف دفاعی، اقتصادی و سیاسی دارند، مشارکت می‌کند.

پس از ارائه سخنرانی، آقای نورقلی‌اف در پاسخ به سوالات مطروحه در مورد بحران به وجود آمده میان هند و پاکستان اظهار داشت: هند و پاکستان از شرکای مهم سازمان شانگهای هستند و تلاش می‌کنیم آنها را متقاعد نماییم که برای ریشه‌کنی تروریسم و افراط‌گرایی در منطقه با هم مشارکت و همکاری داشته باشند. شاید هدف نهایی تروریست‌ها، ایجاد اختلاف بین دو کشور باشد و هند و پاکستان باید این موضوع را درک کنند. وی در پایان در مورد نقش قوی سازمان اکو برای یکپارچگی اقتصادی کشورهای عضو خود اظهار داشتند: اکثر اعضای ناظر سازمان شانگهای عضو سازمان اکو می‌باشند. سال گذشته سازمان همکاری شانگهای با سازمان اکو تفاهمنامه همکاری به امضا رساند. در جلسه‌ای که در محل دبیرخانه اکو داشتیم، راهکارهای اجرایی این تفاهمنامه را بررسی و در این خصوص سندی به امضا رساندیم و امیدواریم این همکاریها میان دو سازمان گسترده شود.

ستاره ملک آسا

مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز